

Seminar om universell utforming i fylkene – ny ordning med pilotfylker Drammen 30. og 31. oktober 2008

Marit Kleveland, avd.direktør, Miljøverndepartementet

Velkommen

Mål for seminaret. Hvorfor uu-pilotfylker

Hjertelig velkommen til dette seminaret om universell utforming som regional utfordring.

Målet for seminar er først og fremst å drøfte og bli enige om hva som skal ligge i et opplegg med pilotfylker.

Men hvorfor uu-pilotfylker?

Et lite tilbakeblikk

Før jeg kommer nærmere inn på det har jeg lyst til å trekke linjen tilbake til våren 2005:

Da gikk det ut to brev samtidig – begge undertegnet av Miljøvernminister Knut Arild Hareide og Arbeids- og sosialminister Dagfinn Høybråten.

Det ene var stilet til alle landets kommuner med invitasjon til å melde interesse for bli pilotkommune.

Det andre var et fellesbrev til fylkeskommunene og fylkesmennene om den planlagte pilotkommunesatsingen og om forventninger til fylkene i denne sammenhengen.

- Her ble det henvist til tildelingsbrev og embetsoppdrag til fylkesmennene.
- Fylkeskommunene ble minnet om sitt eget selvstendige ansvar og veiledningsansvaret overfor kommunene.
- Begge parter ble oppfordret til å finne hensiktsmessige samarbeidsformer for å fremme uu.

Pilotkommunesatsing var på skinner ved årsskiftet 2005/2006, og fylker med pilotkommuner har hatt muligheter til å følge og bidra til denne satsingen i de tre årene som er gått.

Ny fase i den kommunerettede satsingen

Nå fases pilotkommunesatsingen ut i den form den har hatt til nå.

Det kommer en ny nasjonal handlingsplan med Barne- og likestillingsdepartementet i førersetet, og MD er utfordret til å gjøre sin del av jobben ut ifra sitt ”sektoransvar”. Den utfordringen tar vi.

Kommunerettet satsing skal fortsette, og MD vil bygge videre på den kompetansen våre pilotkommuner har skaffet seg.

Vi ser for oss flere ressurskommuner tilsvarende Kristiansand som viktige medspillere framover.

Universell utforming i den nye plan- og bygningsloven

Universell utforming er kommet inn i formålsparagraf og bestemmelser i ny plan- og bygningslov, og uu blir heretter noe alle kommuner og fylkeskommuner må forholde seg aktivt til i sin planlegging.

Samtidig gir ny diskriminerings- og tilgjengelighetslov både sterkere forpliktelser og tydeligere føringer for hvordan et universelt utformet samfunn skal skapes.

Denne situasjonen innebærer en enda større forpliktelse for fylkene til å følge opp de forventningene som ble uttrykt allerede i 2005.

Et aktivt fylkesnivå er en nødvendig forutsetning både for å få formidlet de nasjonale ambisjonene nedover til kommunene og for å gi dem støtte og veiledning.

For det er i kommunene nasjonale visjoner og mål for universell utforming i praksis skal realiseres.

Hvorfor pilotfylker?

Dere har fått tilsendt et notat som skal være arbeidsgrunnlag for dette seminaret. Her uttrykkes hensikten slik:

Gjennom et opplegg med pilotfylker vil MD innenfor en ny handlingsplanperiode bidra til at noen *nasjonale visjoner for universell utforming* skal kunne virkeliggjøres:

Disse visjonene er direkte relatert til fylkenes ansvarsområder og de virkemidler dere rår over:

Den første visjonen gjelder den regionale planleggingen i lys av ny lov:

- a) at uu er nedfelt som strategi i regional plan i alle fylker med tidsfaste mål for tiltak innen 2015.

Den andre gjelder fylkenes medvirkningsplikt og veiledningsansvar overfor kommunenes planlegging:

- b) at alle kommuner skal ha vedtatt kommuneplan med retningslinjer og bestemmelser for uu innen 2015.

Den tredje visjonen er ”enorm” og krever helhetsgrep i planlegging både fra kommuner og fylkeskommuner. Og ikke minst medvirkning fra regionale statelige myndigheter:

- c) at alle kommunesentra er universelt utformet innen 2025.

Stedsutvikling er ikke noe ukjent fenomen i kommuner og fylker. Vi har tro på at fylkeskommunene med sin stedsutviklingskompetanse og etablerte nettverk på en god måte kan fremme universell utforming som samfunnskvalitet i kommunesentrene. Det kan jo heller ikke være forbudt å kanalisere regionale utviklingsmidler i en slik retning.

Den fjerde visjonen kan angå både stedsutvikling og reiselivsutvikling, og på dette feltet sitter fylkesmannen på virkemidlene og har særlige muligheter til å påvirke utviklingen:

- d) at alle kommuner har minst to friluftsområder for allmenn bruk som er universelt utformet innen 2025.

Visjonene ovenfor kan sees som fire gode grunner til å ”investere i” fylkene i en ny kommunerettet satsing.

Erfaringene vi har hatt med pilotkommuner har inspirert oss til å velge en slik tilnærming også når det gjelder fylkesnivået.

Vi ønsker oss altså pilotfylker som kan gå i front og som Miljøverndepartementet kan ha en tett dialog med innenfor en felles prosjektplan som gir læring begge veier.

Hva kan MD tilby et pilotfylke

Som dere sikkert vet: pilotkommunene har fått beskjedne økonomisk midler til sitt foregangsarbeide – (200.000 – 250.000 per år per kommune). Men de har likevel klart å utløse ressurser som har gitt resultater.

La der være klart: Vi kan ikke tilby pilotfylkene store summer – cash/kontakt.

Men vi har tro på at vilje ”nedenfra” til å satse koblet med en god nasjonal organisering av dette utviklingsarbeidet kan gi uttelling. Først og fremst for de fylkene som får status som pilot men også for de andre.

Og uansett regionreform og organisering av regional statlig forvaltning: Vi tror et godt samarbeid og felles ansvar mellom fylkesmannen og fylkeskommunen gir de beste resultater på et så sektorovergripende område som universell utforming er.

La dette være mitt bidrag innledningsvis til de diskusjonene dere skal ha seinere i dag. Forhåpentligvis kan de ende i omforent forståelse både av hensikt, forventninger og kriterier, slik at vi sammen kan gå videre om denne satsingen for å gjøre Norge til et universelt utformet og inkluderende samfunn.

Lykke til med seminaret.